

31.08.2020

Asia/10

§ 486

V 7.10.2020, Den av ledamoten Marcus Rantala väckta motionen om avstående från användning av glyfosatbaserade bekämpningsmedel

HEL 2020-000554 T 00 00 03

Framställning

Stadsstyrelsen beslutade bordlägga ärendet.

Behandling

Stadsstyrelsen beslutade enhälligt bordlägga ärendet på förslag av Marcus Rantala.

Föredragande

kanslichef
Sami Sarvilinna

Upplysningar

Suvi Rämö, förvaltningsexpert, telefon: 310 37313
suvi.ramo(a)hel.fi

Bilagor

1 Valtutettu Marcus Rantalan aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Beslutsförslag

Stadsstyrelsen föreslår stadsfullmäktige följande:

Stadsfullmäktige betraktar motionen som slutbehandlad.

Föredragandens motiveringar

Ledamoten Marcus Rantala och 18 andra ledamöter föreslår i sin motion att staden ska sluta använda bekämpningsmedel som innehåller glyfosat, såsom Roundup.

Stadsstyrelsen konstaterar att målet redan nu är att sluta använda glyfosatbaserade ämnen vid skötseln av parker och andra anlagda områden som staden underhåller. Samtidigt försöker man hitta ersättande bekämpningsmetoder också för de ogräsväxter och främmande arter som är svårast att bekämpa. Att sluta använda glyfosatbaserade bekämpningsmedel ingår i det arbete som utförs i år för uppdatering av produktkortet för underhåll av växtligheten och av kvalitetskraven på

31.08.2020

skötseln av växtligheten. Då åtgärder vidtas för att avstå från användningen av glyfosat beaktas gällande lagar och förordningar.

Men än så länge är det tillåtet i Helsingfors att använda glyfosatabaserade medel för att bekämpa mångåriga ogräsväxter med kraftiga rötter och stark rotspridning. Trots att stadsmiljösektorn med eftertryck uppmuntrar entreprenörerna att använda ersättande bekämpningsmetoder, är det dock inte ett krav att de ska bekämpa ogräsväxter på något alternativt sätt.

Det är beaktansvärt att användningen av kemiska medel för bekämpning av ogräsväxter i Helsingfors är förbjuden i lekparken och på lekplatser, på daghems- och skolgårdar, i hundinhägnader eller andra områden för olika aktiviteter, i permanentbelagda eller stenbelagda områden, i närheten av vattendrag och i grundvattenområden.

Enligt 30 kap. 11 § 2 mom. i förvaltningsstadgan ska stadsstyrelsen förelägga fullmäktige en motion som undertecknats av minst 15 ledamöter.

Stadsfullmäktiges ordförande beslutade 15.4.2020, § 3, att stadsstyrelsen senast 7.10.2020 bör förelägga stadsfullmäktige de i 30 kap. 11 § i förvaltningsstadgan avsedda fullmäktigemotioner för vilka den utsatta tiden för detta är 1.4–7.10.2020. Enligt 30 kap. 20 § i förvaltningsstadgan kan stadsfullmäktiges ordförande av särskilda skäl bevilja stadsstyrelsen tillstånd att överskrida de utsatta tiderna i 30 kap.

Föredragande

kanslichef
Sami Sarvilinna

Upplysningar

Suvi Rämö, förvaltningsexpert, telefon: 310 37313
suvi.ramo(a)hel.fi

Bilagor

1 Valtuutettu Marcus Rantalan aloite

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Beslutshistoria

Kaupunkiympäristölautakunnan rakennusten ja yleisten alueiden jaosto 14.05.2020
§ 62

HEL 2020-000554 T 00 00 03

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunnan rakennusten ja yleisten alueiden jaosto antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Glyfosaattipohjaiset torjunta-aineet ovat maailman eniten käytettyjä rikkakasvien torjunta-aineita. Niitä käytetään erityisesti sekä maataloudessa että kotipuutarhoissa. Toistaiseksi glyfosaattia tehoaineena sisältävät torjunta-aineet ovat tehokkain tapa torjua rikkakasveja.

EU:n jäsenmaissa on voimassa tehoaineena glyfosaattia, jonka yksi markkinanimi on Roundup, sisältävien aineiden EU komission myyntilupa 15.12.2022 asti. Glyfosaatin käyttö rikkakasvien torjunta-aineiden tehoaineena on viime vuosina aiheuttanut voimakasta keskustelua niin EU:n jäsenvaltioiden keskuudessa kuin Suomessakin. Tutkimustietoa aineen vaikutuksesta ihmisiin ja eläimiin on olemassa kuitenkin vielä kohtalaisen vähän moneen muuhun kemikaaliin verrattuna. Aiemmin luultiin, että aine ei olisi haitallista muille kuin vihreille kasveille, mutta tutkimustieto aineen vaikutuksista maaperään, eliöihin, ihmisiin ja ekosysteemissä kiertoa lisääntyy. Uusia tutkimuksia tehdään koko ajan.

Nykytilanne

Helsingin kaupungin kaupunkiympäristön toimiala vastaa suurimmasta osasta asemakaavan mukaisten viheralueiden sekä katuvihreän ja julkisten rakennusten tonttien ylläpidon järjestämisestä. Näiden lisäksi toimialan vastuulla myös virkistyskäyttöön tarkoitettujen saarien kasvillisuudesta huolehtiminen. Kaupunkiympäristön toimialan lisäksi kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialan liikuntapalveluilla on vastuullaan liikuntapaikkoja ympäröivien viheralueiden ylläpidon järjestäminen ja osa virkistyskäyttöön tarkoitettujen saarien palveluiden huolehtimisesta.

Glyfosaattipohjaisten torjunta-aineiden käyttö on sallittu Helsingissä vahvajuuristen, voimakkaasti juurillaan leviävien, monivuotisten rikkakasvien torjunnassa. Tehoainetta on käytetty lähinnä katuviheralueilla, puistojen ylläpidollisesti haasteellisilla kivituhkapinnoilla ja peltoviljelyssä rikkakasvien torjunnassa. Lisäksi tiettyjä haitallisia vieraslajeja, kuten jättiputkea, torjutaan kyseisellä torjunta-aineella. Kemiallisia rikkakasvin torjunta-aineita ei saa käyttää lainkaan leikkipuistoissa ja -paikoissa, päiväkotien ja koulujen piha-alueilla, koira-aitauksissa tai muilla toiminnallisilla alueilla, päällystetyillä tai kivetyillä alueilla eikä vesistöjen läheisyydessä tai pohjavesialueilla.

Tällä hetkellä kaupunkiympäristön toimialan ylläpidon vastuulla on noin 350 hehtaaria peltoja, noin 900 hehtaari puistoja ja noin 450 hehtaaria

katuviheralueita. Alueiden hoito ja hoidon tavoitteet perustuvat toimialalla laadittuihin aluesuunnitelmiin, puistosuunnitelmiin ja niissä määriteltyihin hoitoluokkiin sekä ylläpidon tuotekorttien laatuvaatimuksiin. Ylläpidon hoitomenetelmät ja muut vaatimukset perustuvat aina voimassa olevaan lainsäädäntöön.

Myös kaupunkistrategian tavoitteet määrittävät ja ohjaavat ylläpidon toimenpiteitä ja menetelmiä. Esimerkiksi Itämerihaasteessa on kaupunkiympäristön toimialan ylläpidon ja Staran yhteisvastuulla oleva toimenpide ”Kemiallisten torjunta-aineiden käyttö rikkakasvien ja tuohyönteisten torjuntaan puisto- ja viheralueilla rajoitetaan välttämättömimpään, pyritään luonnonmukaiseen torjuntaan sekä etsitään ja otetaan käyttöön hyväksi havaittuja vaihtoehtoisia menetelmiä.”

Torjunta-aineiden käytön periaatteet

Torjunta-aineiden käyttö perustuu torjuttavan alueen haasteelliseen ylläpitoon. Näitä ovat vilkkaasti liikennöityjen katualueiden katuviherkaistat tai vaikeasti torjuttavat kasvilajit, joilla on haittaominaisuuksia, kuten jättiputken ihoa polttava vaikutus tai kurturuusun voimakas leviäminen juurilla. Vaikka glyfosaattipohjaisten torjunta-aineiden käyttö on vielä toistaiseksi sallittua, Helsinki on yli kymmenen vuoden ajan vähentänyt asteittain torjunta-aineiden käyttöä puistoissa ja ottanut korvaavia aineita tai torjuntatapoja käyttöön. Mekaanisen torjunnan lisäksi käytetään esimerkiksi kiehuvaa vettä, pelargonihappoa ja tulikuumaa vesihöyryä. Glyfosaattipohjaisten torjunta-aineiden torjuntateholle ei ole suoranaisesti löytynyt korvaajaa, sillä ympäristöystävällisemmät menetelmät ovat käyttö- ja työvoimakustannuksiltaan paljon kalliimpia vaati- en enemmän torjuntakertojen toistoja.

Helsingin pelloilla on muutaman vuoden ajan kokeiltu myös kerääjäkasvien kylvöä satokasvin yhteydessä. Kerääjäkasvin tarkoitus on sitoa varsinaiselta viljelykasvilta käyttämättä jääneitä ja maasta vapautuvia ravinteita sekä lisätä kasvipeitteisyyttä sadonkorjuun jälkeen. Kerääjäkasvi kilpailee hyvin rikkakasvien kanssa, ja erityisesti luomuviljelyssä aluskasvien käyttö on osa kasvinsuojelua.

Helsingin kaupungin yleisten alueiden ylläpito tilataan monivuotisiin sopimuksiin perustuen kaupungin liikelaitos Staralta ja yksityisiltä urakoitsijoilta. Viimeisen viiden vuoden aikana ylläpidossa on vähennetty hyvin aktiivisesti glyfosaatin käyttöä ja edistetty vaihtoehtoisia torjuntatapoja. Kilpailutetuissa ylläpidon urakoissa tarjoaja on saanut lisäpisteitä esittäessään vaihtoehtoisia torjuntamenetelmiä kemialliselle torjunnalle, torjunta-aineiden käytön vähentämisestä ja muiden keinojen käytöstä. Esimerkiksi Lauttasaaren ja Herttoniemen alueurakoissa ei käytetä lainkaan glyfosaattipohjaisia torjunta-aineita.

Toimenpiteet glyfosaatin käytöstä luopumiseksi

Kaupunkiympäristön toimiala huomioi toiminnassaan voimassa olevat lait ja asetukset ja toimii voimassa oleviin palvelu- ja urakkasopimuksiin kirjattujen laatuvaatimusten mukaisesti yleisten alueiden ylläpidossa kannustaen voimakkaasti urakoitsijoita käyttämään korvaavia torjuntamenetelmiä.

Tavoitteena on jo nyt luopua aineen käytöstä puistojen ja muiden rakennettujen alueiden hoidossa. Saman aikaisesti etsitään korvaavia torjuntamenetelmiä myös vaikeimmin torjuttaville, monivuotisille juurilevintäisille rikkakasveille ja vieraslajeille. Tämä huomioidaan uusien urakoiden valmistelussa.

Peltoviljelyssä glyfosaatista luopuminen alkaa osana vuoden 2021 viljelysuunnitelman valmistelua, ja viimeistään vuodesta 2023 alkaen kaupungin peltoalueilla siirrytään luonnonmukaiseen viljelyyn ilman virallista luomusertifikaattia.

Kaupunkiympäristön toimialalla on menossa lukuisia kaupunkistrategian tavoitteiden mukaisia luonnon monimuotoisuutta ylläpitäviä ja edistäviä isoja ja pienempiä projekteja, joiden tavoitteena on tuottaa organisaatioon pysyviä toimintamalleja. Pölyttäjien huomioiminen kasvijaistoa monipuolistamalla niin niittykasvillisuutta kehitettäessä kuin rakennettujen puistojen kasvillisuutta valittaessa ja ylläpidettäessä on nostettu voimakkaasti esille. Useammassa puistorakentamiskohteessa on käytetty puhtaita kierrätysmaita. Kierrätysmaassa olevan siemenpankin hyödyntäminen puistorakentamisessa onkin yksi merkittävä osa ekologista rakentamista.

Glyfosaattipohjaisten torjunta-aineiden käytön lopettaminen on mukana ylläpitoon liittyvän kasvillisuuden tuotekortin ja kasvillisuuden hoidon laatuvaatimusten päivitystyössä, jota tehdään tänä vuonna. Kaupunkiympäristön toimiala on tietoisesti suunnannut glyfosaatin ja muiden keimiallisten torjunta-aineiden käytön lopettamiseen, mutta tämä edellyttää, että viher- ja katualueiden ylläpidon urakoitsijoille sallitaan kuitenkin jonkin mittainen siirtymäaika. Muutos lähtee hoitokulttuurista, totuista toimintamalleista ja työmetodeista sekä ylläpidon määrärahojen uudelleen kohdentamisesta. Urakoitsijoilla on mahdollisuus jo nyt itsenäisesti valita käyttämänsä työmenetelmät asetettujen hoidon laatuvaatimusten saavuttamiseksi, mutta glyfosaattipohjaisten torjunta-aineiden täydellisellä käytön lopettamisella on kustannusvaikutuksia. Taloudellisesti mikään menetelmä ei toistaiseksi ole yhtä tehokas kuin kemiallinen rikkakasvien torjunta, mikä selittää niiden laajan käytön. Jatkossa Helsingin kaupungin viher- ja katualueiden hoidon laatuvaatimuksissa rikkakasvien torjunnan painopistealueet määritellään tarkemmin.

31.08.2020

Asia/10

Meidän on opittava hyväksymään näkyvä muutos kaupunkikuvassa. Torjunta keskitetään puistojen istutuksiin. Jatkossa esim. katuviheraluiden rikkaruohottomuutta ei tavoitella siinä määrin kuin tähän asti on tehty.

Esittelijä

tekninen johtaja
Kari Pudas

Lisätiedot

Katriina Arrakoski, tiimipäällikkö, puhelin: 310 64382
katriina.arrakoski(a)hel.fi